

**ІНФОРМАЦІЯ**  
**про результати зустрічі зацікавлених сторін щодо впровадження механізму**  
**багатосекторальної взаємодії та підзвітності з питань туберкульозу**  
**(далі - МБВП-ТБ)**

17 грудня 2025 року, 9:30 – 16:30  
Міністерство охорони здоров'я України,  
Біла зала, 3-й поверх сірого корпусу,  
м. Київ, вул. Грушевського 7

**Учасники зустрічі:**

У зустрічі взяли участь 27 учасників особисто (за списком нижче), а також понад 160 осіб – представників партнерських неурядових організацій, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних та Київської міської державних (військових) адміністрацій, обласних центрів контролю і профілактики хвороб, регіональних фтизіопульмонологічних центрів, центрів первинної медико-санітарної допомоги, регіональних рад з координації дій у відповідь на поширення туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.

| №  | ППП                                     | Посада                                                                                                                                                                    |
|----|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. | АЛЕКСЕНКО<br>Світлана<br>Володимирівна  | головний спеціаліст відділу з питань профілактики інфекційних захворювань та імунoproфілактики Департаменту громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України   |
| 2. | АРТЮШКІНА<br>Лариса Андріївна           | лікар-методист відділу соціально-значимих хвороб державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» Міністерства юстиції України |
| 3. | БАСАРАБ<br>Ярослав<br>Олексійович       | директор державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» Міністерства юстиції України                                         |
| 4. | БОГДАНОВ<br>Олексій<br>Віталійович      | заступник директора проєкту «Підтримка зусиль у протидії ТБ в Україні», РАТН                                                                                              |
| 5. | ВАСИЛЕНКО<br>Олександра<br>Валеріанівна | менеджер з комунікації Європейської коаліції боротьби з туберкульозу                                                                                                      |
| 6. | ГАМАЗІНА<br>Катерина<br>Олегівна        | директор міжнародної неприбуткової організації «Програма оптимальних технологій в охороні здоров'я» (РАТН)                                                                |
| 7. | ГАРЦІ Інна<br>Володимирівна             | заступник директора Департаменту видатків бюджету гуманітарної сфери Міністерства фінансів України                                                                        |
| 8. | ГОРОХ<br>Євгеній<br>Леонідович          | начальник відділу роботи з електронними медичними даними Департаменту стратегії універсального охоплення населення медичними Національної служби здоров'я України         |

|     |                                     |                                                                                                                                                                                                               |
|-----|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 9.  | ДОНЧЕНКО<br>Олена Ігорівна          | програмна менеджерка благодійної організації «ТБ ЛЮДИ УКРАЇНИ»                                                                                                                                                |
| 10. | ЗАІКА<br>Олександр<br>Володимирович | начальник відділу з питань профілактики інфекційних захворювань та імунпрофілактики Департаменту громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України                                                  |
| 11. | ЗАЙЦЕВА Ольга<br>Сергіївна          | фахівець з ТБ об'єднаного відділу з інфекційних хвороб бюро ВООЗ В Україні                                                                                                                                    |
| 12. | ЗЕМЛЯК Тетяна<br>Борисівна          | директорка Департаменту охорони здоров'я Київської обласної державної (військової) адміністрації                                                                                                              |
| 13. | КАЛАНЧА Юлія<br>Олегівна            | виконавча директорка Європейської коаліції боротьби з туберкульозом                                                                                                                                           |
| 14. | КЛИМЕНКО<br>Ольга<br>Анатоліївна    | директорка з розвитку благодійної організації «ТБ ЛЮДИ УКРАЇНИ»                                                                                                                                               |
| 15. | КОРОЄВА Ірина<br>Миколаївна         | представниця Секретаріату Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу                                                                                                              |
| 16. | КРАВЕЦЬ<br>Любов Петрівна           | представниця Секретаріату Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу                                                                                                              |
| 17. | КУЗІН<br>Ігор<br>Володимирович      | заступник Міністра охорони здоров'я України – головний державний санітарний лікар України                                                                                                                     |
| 18. | ЛЕГКОВ Віталій<br>Анатолійович      | головний спеціаліст відділу права на охорону здоров'я, освіти та культуру Департаменту моніторингу додержання соціальних та економічних прав Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини |
| 19. | МОРГУН<br>Сергій<br>Олександрович   | начальник Центрального санітарно-епідеміологічного управління Командування Медичних сил Збройних Сил України – Головний епідеміолог Збройних Сил України, полковник медичної служби                           |
| 20. | РАБІНОВА<br>Влада Матвіївна         | програмний менеджер Європейської коаліції боротьби з туберкульозу                                                                                                                                             |
| 21. | СЕМЕНОВА<br>Олена<br>Олександрівна  | в.о. виконавчого директора благодійної організації «ТБ ЛЮДИ УКРАЇНИ»                                                                                                                                          |
| 22. | СИЛА Олена<br>Василівна             | головний спеціаліст відділу з питань надання соціальних послуг особам в складних обставинах Управління формування політики систем соціальних послуг Міністерства соціальної політики, сім'ї та молоді         |
| 23. | СОЛІНА Наталія<br>Володимирівна     | начальник центру санітарно-епідеміологічного нагляду та реагування на надзвичайні ситуації Державної установи «Головний медичний клінічний центра Міністерства внутрішніх справ України»                      |
| 24. | ТЕРЛЕЄВА Яна<br>Сергіївна           | завідувачка відділу управління та протидії туберкульозу ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України»                                                                                                          |
| 25. | ХАРЧУК<br>Людмила                   | начальник відділу з питань гігієни праці та атестації робочих місць за умовами праці Департаменту з питань                                                                                                    |

|     |                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     | Володимирівна               | праці Державної служби України з питань праці                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 26. | ШЕВЧЕНКО Дмитро Миколайович | представник громадських об'єднань та благодійних організацій, які представляють інтереси осіб, які утримуються в установах виконання покарань, звільнених від відбування покарань у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, член правління благодійної організації «ВІЛЬНА ЗОНА» |
| 27. | ШЕРЕМЕТА Яна Миколаївна     | провідна фахівчиня відділу управління проектом Глобального фонду БО «100% ЖИТТЯ»                                                                                                                                                                                                                   |

### Порядок денний зустрічі:

|             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 09:30–10:00 | Реєстрація учасників та вітальна кава.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 10:00-10:05 | Відкриття заходу: оголошення мети, порядку денного, організаційні питання.<br>Ірина КОРОЄВА – представниця Секретаріату Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 10:05-10:30 | <u>Вітальне слово:</u> міжнародні політичні зобов'язання у сфері протидії туберкульозу та передумови МБВП-ТБ, розбудова міжсекторальної відповіді на туберкульоз та передова роль України у впровадженні МБВП-ТБ.<br>1) Ігор КУЗІН – заступник Міністра охорони здоров'я України – головний державний санітарний лікар України, заступник голови Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.<br>2) Ольга ЗАЙЦЕВА – фахівець з ТБ об'єднаного відділу інфекційних захворювань бюро ВООЗ в Україні.<br>3) Юлія КАЛАНЧА – виконавча директорка Європейської коаліції боротьби з туберкульозом.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 10:30-11:30 | Частина 1 «Лідерство»: політичне лідерство та взаємодія різних гілок органів влади у впровадженні національних стратегій та програм: актуальні дані, виклики, та перспективи.<br>1) Олександр ЗАІКА – начальник відділу з питань профілактики інфекційних захворювань та імунпрофілактики Департаменту громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України представив <a href="#">інформацію про державні стратегічні документи у сфері подолання туберкульозу</a> .<br>2) Тетяна ЗЕМЛЯК – директорка департаменту охорони здоров'я Київської обласної державної адміністрації поінформувала про досвід реалізації державної політики у сфері подолання туберкульозу та забезпечення міжсекторальної взаємодії у цій сфері на місцевому рівні, зокрема на прикладі Київської області.<br>3) Яна ТЕРЛЕЄВА – завідувачка відділу управління та протидії туберкульозу ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» представила <a href="#">інформацію про стан досягнення стратегічних цілей у сфері подолання туберкульозу</a> . |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 11:30 – 11:50 | <p>Модерована дискусія: сесія питань, відповідей, а також зворотного зв'язку щодо почутого.</p> <p>Ірина КОРОЄВА – представниця Секретаріату Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 11:50 – 12:40 | <p>Частина 2 «Взаємодія»: формування порядку денного центральними органами виконавчої влади з урахуванням проблематики туберкульозу: впровадженні заходи, перетин інтересів та узгодження позицій.</p> <p>1) Євгеній ГОРОХ – начальник відділу роботи з електронними медичними даними Департаменту стратегії універсального охоплення населення медичними послугами Національної служби здоров'я України <u>поінформував про поточні результати у 2025 році та плани на 2026 рік з надання медичної допомоги пацієнтам з туберкульозом в програмі медичних гарантій.</u></p> <p>2) Людмила ХАРЧУК – начальник відділу з питань гігієни праці та атестації робочих місць за умовами праці Департаменту з питань праці Державної служби України з питань праці наголосила на актуальності питання захворюваності на туберкульоз серед працівників різних підприємств та важливості проведення спільної роботи щодо запобігання дискримінації та стигматизації на робочих місцях, а також щодо захисту медичних працівників в контексті професійної захворюваності.</p> <p>3) Сергій МОРГУН – начальник Центрального санітарно-епідеміологічного управління Командування Медичних сил Збройних Сил України – Головний епідеміолог Збройних Сил України, полковник медичної служби <u>окреслив стан системи та особливості надання послуг у сфері догляду, підтримки та соціального захисту військовослужбовців, які хворіють на туберкульоз, їх близького оточення у закладах охорони здоров'я в системі Міністерства оборони України.</u></p> <p>4) Ярослав БАСАРАБ – директор Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України окреслив стан системи та особливості надання послуг у сфері профілактики, догляду, підтримки та соціального захист осіб з туберкульозом, які перебувають в установах виконання покарань.</p> |
| 12:40 – 13:00 | <p>Модерована дискусія: сесія питань, відповідей, а також зворотного зв'язку щодо почутого.</p> <p>Ірина КОРОЄВА - представниця Секретаріату Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 13:00 – 13:30 | Перерва на обід.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 13:30 – 14:20 | <p>Частина 3 «Партнерство»: роль неурядового сектору, спільнот, міжнародних та донорських організацій у впровадженні програм, їх оцінці та моніторингу, а також плануванні та підтримці спільних ініціатив щодо протидії туберкульозу.</p> <p>1) Ольга КЛИМЕНКО – директорка з розвитку БО «ТБ ЛЮДИ УКРАЇНИ» поділилася досвідом ТБ-спільноти у здійсненні моніторингу силами спільноти, зборі та аналізі зворотного зв'язку від людей, яких торкнувся туберкульоз, а також у виявленні бар'єрів</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>доступу до медичних, соціальних та інших послуг; акцентувала увагу на необхідності посилення реальної міжвідомчої взаємодії та переходу від формального залучення громадянського суспільства до сталого партнерства у сфері протидії туберкульозу; важливості врахування соціальних, психологічних та стигматизаційних чинників, які впливають на ефективність програм протидії туберкульозу, та необхідності їх урахування під час планування міжсекторальних заходів.</p> <p>2) Катерина ГАМАЗІНА – директор міжнародної неприбуткової організації «Програма оптимальних технологій в охороні здоров'я» (РАТН) представила досвід організації РАТН у розвитку програм, спрямованих на посилення потенціалу національної відповіді на туберкульоз.</p> <p>3) Захедул ІСЛАМ – директор департаменту лікування, закупівель та управління поставками МБФ «Альянс громадського здоров'я» у ході виступу <u>поінформував про основні напрямки міжсекторальна координації та роль Альянсу громадського здоров'я у залученні та підтримці спільнот.</u></p> <p>4) Яна ШЕРЕМЕТА – провідна фахівчиня відділу управління проектом Глобального фонду БО «100% ЖИТТЯ» представила <u>інформацію щодо основних напрямів партнерства та діяльності БО «100 ВІДСОТКІВ ЖИТТЯ» заради результатів у протидії туберкульозу.</u></p> <p>1) Дмитро ШЕВЧЕНКО – член правління благодійної організації «ВІЛЬНА ЗОНА» у своєму виступі наголосив на конкретних проблемних питаннях у забезпеченні доступу до отримання якісної медичної допомоги людям, хворим на туберкульоз, які звільняються з місць позбавлення волі.</p> |
| 14:20 – 14:40 | <p>Модерована дискусія: сесія питань, відповідей, а також зворотного зв'язку щодо почутого.</p> <p>Любов КРАВЕЦЬ - представниця Секретаріату Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 14:40 – 15:10 | <p>Частина 4 «Планування»: узгодження ролей, підходів та концепцій з виконання міжнародних зобов'язань та національних стратегій, формування нових стратегічних документів та реалізації запланованих заходів.</p> <p>1) Світлана АЛЕКСЕНКО – головний спеціаліст відділу з питань профілактики інфекційних захворювань та імунопрофілактики Департаменту громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України окреслила наступні кроки МОЗ України у напрямку ретельного аналізу стану виконання стратегічних документів та на його основі напрацювання спільних операційних планів з їх реалізації на наступний трирічний період.</p> <p>2) Ольга ЗАЙЦЕВА – фахівець з ТБ об'єднаного відділу інфекційних захворювань бюро ВООЗ в Україні наголосила на необхідності напрацювати ефективні підходи та інструменти в рамках планування наступних операційних планів з виконання національних стратегій,</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | які б давали можливість отримати вимірювальний прогрес у досягненні цілей та окреслила роль ВООЗ у цьому процесі.<br>3) Яна ТЕРЛЕЄВА – завідувачка відділу управління та протидії туберкульозу ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» підкреслила важливість наступного року посилити заходи щодо координації залучених міністерств та відомств до виконання національних стратегій та планів їх реалізації, а також напрацювання операційних планів на наступний період, у тому числі базуючись на результатах проведення оцінки ЦОВВ з питань МБВП-ТБ згідно з контрольними додатками, запропонованими ВООЗ. |
| 15:10 – 15:30 | Модерована дискусія: сесія питань, відповідей, а також зворотного зв'язку щодо почутого.<br>Любов КРАВЕЦЬ – представниця Секретаріату Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 15:30 – 16:00 | Підбиття підсумків та узгодження резолюції заходу.<br>Любов КРАВЕЦЬ – представниця Секретаріату Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

**За результатами виступів та обговорень у ході зустрічі її учасниками було наголошено на необхідності:**

1. Продовжити активну спільну роботу у наступному році з аналізу ефективності реалізації національних стратегій та їхніх операційних планів та напрацювання нових операційних планів на 2027-2029 роки, зокрема шляхом утворення при МОЗ відповідної міжвідомчої/міжсекторальної робочої групи та активної спільної роботи.

2. В рамках напрацювання пропозицій до проєктів нових операційних планів на 2027-2029 роки врахувати рекомендації МОЗ щодо проведення детального аналізу стану виконання завдань, визначених Державною стратегією протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року, а також Стратегією розвитку системи протитуберкульозної медичної допомоги населенню на 2024 — 2026 роки та врахування результатів здійсненого аналізу в проєктах нових операційних планів на 2027-2029 роки.

3. В рамках проведення робочих зустрічей, у т.ч. при підтримці та на базі Бюро ВООЗ в Україні здійснити перегляд заходів в рамках реалізації МБВП-ТБ з урахуванням результатів зовнішньої оцінки національних програм у сфері протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.

4. З метою ефективного залучення сектору праці до реалізації заходів у сфері протидії туберкульозу як складової багатосекторальної відповіді ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» та представникам зацікавлених сторін, дотичним до реалізації заходів протидії туберкульозу у секторі праці:

1) посилити співпрацю з Державною службою України з питань праці з метою: врахування питань туберкульозу у контексті охорони праці, умов зайнятості та соціального захисту; напрацювання спільних підходів щодо інформування роботодавців і працівників, у тому числі в уразливих секторах;

2) забезпечити залучення представників служби праці до подальших міжсекторальних консультацій та робочих форматів у рамках МБВП-ТБ;

3) БО «ТБ ЛЮДИ УКРАЇНИ» та іншим партнерським організаціям в рамках реалізації МБВП-ТБ, за можливості, передбачити навчальні заходи, націлені на подолання стигматизації для представників Державної служби України з питань праці.

5. З метою унеможливлення розриву між вимогами чинного законодавства та реальною практикою супроводу осіб, які звільняються з установ виконання покарань та хворіють на туберкульоз з бактеріовиділенням, підтримати пропозиції БО «ВІЛЬНА ЗОНА» щодо адвокаційних заходів:

1) ініціювати перегляд та доопрацювання Закону України «Про подолання туберкульозу», а також спільного наказу від 03.04.2018 № 974/5/467/609/280 «Про затвердження Порядку взаємодії установ виконання покарань, уповноважених органів з питань пробації та суб'єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» щодо приведення у відповідність їх положень до фактичних можливостей системи та формування реалістичного, виконуваного механізму супроводу осіб, хворих на туберкульоз із бактеріовиділенням;

2) розробити міжсекторальний маршрут пацієнта, який звільняється з установ виконання покарань та хворіє на туберкульоз з бактеріовиділенням, із чітким визначенням ролей та відповідальності зацікавлених партнерів: установ виконання покарань ДКВС України; ЦОЗ ДКВС України; закладів охорони здоров'я (фтизіопульмонологічних закладів); органів пробації; неурядових організацій.

6. В рамках подальшого міжсекторального діалогу протягом I-II кварталу 2026 року членам Національної ради та представникам зацікавлених сторін долучитися до:

1) міжсекторальних консультацій з метою обговорення та узгодження проєкту Матриці індикаторів МБВП-ТБ, розробленої згідно з Операційним керівництвом ВООЗ з адаптації та впровадження МБВП-ТБ та включає розподіл за секторами з рекомендованим переліком можливих напрямів залучення до програм протидії туберкульозу та відповідних індикаторів;

2) напрацювання пропозицій щодо алгоритму дій та/або комплексу заходів, спрямованих на посилення політичного лідерства та підвищення позиціонування тематики туберкульозу на найвищому державному рівні, зокрема шляхом активізації залучення парламентарів до впровадження МБВП-ТБ.